

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فشرده ای از
احکام نماز بخش «۱»

دوره، هفتم، شماره چهارم

نام جزوه: فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»
نویسنده: هیأت تحریریه موسسه درراه حق
ناشر: موسسه درراه حق
نوبت چاپ: مکرر
تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش
چاپخانه: سلمان فارسی
نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)
کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰ - موسسه درراه حق
تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵)

www.darrahehaq.com

سامانه پاسخگویی پیامکی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

رایگان

فهرست مطالب

- نیاز به نماز.....۶
- اهمیت نماز.....۱۴
- آثار اجتماعی و سیاسی نماز.....۴۳
- نماز سازنده‌ی انسان.....۴۷
- عزت در دنیا و رستگاری در آخرت.....۵۶

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵

الله اکبر...

با تکبیر نماز را می‌آغازیم، ندای انسان‌ساز تکبیر، برپیشانی نماز، جان نمازگزار را به اوجی می‌برد که در برابر بلندای آن هر قدرت و عظمتی ناچیز و بی‌مقدار است. آنچه چشم‌ها را خیره ساخته، آن چه گوش‌ها را پرکرده، خواسته‌ها و خواستنی‌ها، داشته‌ها و داشتنی‌ها، ثروت‌ها و اندوخته‌ها، نیروها و برتری‌ها، ظلم‌ها و ستمگری‌ها، طاغوت‌ها و ابرقدرت‌ها... همه در جان مؤمن باطنین الله اکبر رنگ می‌بازند. پست و حقیر می‌شوند. ضعیف و ناتوان می‌نمایند. و تنها یک چیز، ذات لایزال آفریدگار متعال بر عرصه و در عرصه می‌ماند، و این به‌راستی برازنده‌ی "اوست" و "او" از هر چیز عظیم‌تر و برتر

۶ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

است؛ **الله اکبر**... و مؤمن بر اندیشه، نماز را با تکبیر می‌آغازد. و جان را با قدرت لایزال "او" پیوند می‌زند... و بدین ترتیب است که مؤمن از هیچ چیز نمی‌هراسد. و بدین سان است که طاغوت با پشتیبانی همه‌ی ابرقدرت‌ها از تکبیر مؤمنان می‌ترسد و گریزان می‌شود، و بدین سان بود که مشیت بر تانک غلبه کرد. و تکبیر بر طاغوت....

نیاز به نماز

«إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي!»
من آن خدای یکتایم که خدایی جز من نیست، مرا پرستش کن و نماز را همواره به پای دار تا در یاد من باشی».

دوره هفتم، شماره چهارم / ۷

انسان در امواج زندگی، و در کشاکش رنج‌ها و بلاها به تکیه گاهی نیازمند است که بدان پناه برده و درون پراضطراب را آرامش بخشد. و این تکیه گاه جز یاد خدا چیز دیگری نمی‌تواند باشد.

خدا به نماز ما نیاز ندارد و این ماییم که به خدا و به نماز که وسیله‌ی ارتباط باخدا است نیازمندیم. نماز تسلی بخش دل‌های خسته و مایه‌ی روشنی و صفای جان و وسیله‌ی ارتباط مداوم بنده باخدای جهان است. ارتباط انسان ضعیف و محدود باخدای نامحدود، در برابر مشکلات و در نشیب و فرازها به انسان نیرو می‌بخشد.

نماز عطف و مایل ساختن دل به سوی آفریدگار جهان است، انسان سرگشته و حیران، سکون و

۸ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

آرامش خود را تنها با روی آوردن به خدا می‌یابد، و نماز بهترین راه ارتباط با خدا است، زیرا همه‌ی ارکان و خصوصیات نماز از نیت و تکبیر و حمد و سوره تا رکوع و سجود و تشهد و سلام، و دیگر مقدمات نماز همه و همه به گونه ایست که دل را به سوی خدا می‌برد و حتی تن و اندام آدمی در این عبادت به کاری خدایی مشغول می‌شود، و بدین ترتیب، در شبانه‌روز مؤمن، پنج بار با تمام وجود به سوی حق توجه می‌کند، و هم چنان که قطب‌نما، کشتی را در امواج دریا به سوی مقصد پیش می‌برد و از گم شدن نگاه می‌دارد، نماز نیز مؤمن را به سوی هدف نهایی - لقاءالله - رهنمون می‌شود و از انحراف مسیر مصون می‌دارد....

دوره هفتم، شماره چهارم / ۹

هشتمین پیشوا و امام علی بن موسی
(علیهما السلام)، در مکتوب گران قدر خود علّت
و جوب نماز را چنین بیان می فرماید:

«... مداومت بر یاد خدای (عزّوجل) در شب و
روز برای آن است که بنده، مولا و آفریدگار خود را
فراموش نکند و طغیان نورزد، یاد خدا و ایستادن در
پیش گاه او، انسان را از گناهان و انواع فساد
بازمی دارد»^۱.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله)
فرمودند: «هنگامی که مؤمن به نماز می ایستد، خدای

۱ . جامع الاحادیث، ص ۱۳، ح ۱۳. والمد اومه علی ذکر الله عز
و جل باللیل و النهار لئلا ینسی العبد سیده و مدبره و خالقه
فیبطر و یطفی و یکون فی ذکر لربه جل و عز و قیامه بین یدیه
زاجراً له عن المعاصی و مانعا من انواع الفساد.

۱۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

متعال بر او تا پایان به لطف می‌نگرد، و رحمت از آسمان بر او سایه می‌افکند، فرشتگان پیرامون او تا افق آسمان جای می‌گیرند و خداوند فرشته‌ای را مأمور می‌سازد که بالای سر او می‌ایستد و می‌گوید: ای نمازگزار! اگر بدانی چه کسی بر تو نظر افکنده است و با چه کسی به راز و نیاز مشغولی، جایت را ترک نمی‌کنی و به هیچ سوی دیگر توجه نمی‌نمایی»^۱.

در روایتی دیگر چنین آمده است: اگر نمازگزار بداند تا چه حد جلال خداوند او را فرامی‌گیرد، مایل نخواهد بود که سر از سجده بردارد.^۲

۱. همان، ج ۲، ص ۵، ح ۳۵.

۲. همان کتاب، ص ۶، ح ۴۰.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۱۱

و پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در پاسخ کسی که از نماز پرسیده بود فرمود: «نماز از راه‌های دین و راه پیامبران و موجب خشنودی و رضای پروردگار است. نماز برای نمازگزار وسیله‌ی دوستی فرشتگان و هدایت و ایمان، و نور معرفت، و برکت در روزی، و آسایش تن و ناخشنودی شیطان، و هم چون سلاحی در برابر کافران، و موجب اجابت دعا و پذیرش سایر اعمال است، نماز برای مؤمن توشه‌ی یی برای آخرت و شفیع‌ی هنگام مرگ، و همدمی در قبر، و بستری برای تن او و پاسخی در برابر فرشتگان سؤال و جواب در قبر است. نماز بنده‌ی خدا در قیامت تاجی است بر سر او، نوری بر صورت او و لباسی است بر اندام او، و حایلی است

۱۲ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

میان او و دوزخ، و حجّتی است بین او و پروردگار (عزّوجلّ)، و موجب نجات تن اوست از آتش، و جواز عبور بر صراط و کلید بهشت و کابین حوریان و بهای بهشت جاوید است، با نماز، بنده به درجات عالی می‌رسد؛ چراکه نماز تسییح، تهلیل، تمجید، تکبیر، تقدیس، ذکر و دعاست»^۱.

اصولاً نماز شکر و سپاس به پیشگاه خدای بزرگ است، خدایی که همه‌ی پدیده‌ها و او و هستی همه‌ی آفریدگان به هستی اوست، نعمت‌هایی که به ما ارزانی داشته در شمار نمی‌آید، و نماز سپاس

۱. بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۳۱، ح ۵۶ و جامع الاحادیث، ص ۹، ح ۷۲.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۱۳

ناچیزی است بر نعمت های او و ما نباید ناسپاس باشیم.

چهارمین امام زین العابدین (علیه السلام) فرمود:
«جدّم، پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) چنان در عبادت و نماز کوشا بود که پایش از بسیاری ایستادن ورم می کرد، بدو عرض کردند: چنین خویشتن را به زحمت می داری در حالی که خداوند گذشته و آینده ی تو را بخشوده است^۱؟!، فرمود: آیا بنده ی سپاس گزار نباشم؟^۲ امیر مؤمنان، علی (علیه السلام) در

۱. اشاره به آیه ی «لیغفرلک ماتقدم من دینک و ماتأخر» در سوره ی فتح.

۲. کحل البصر، ص ۷۸ و قال علی بن الحسین (علیهما السلام) ان جدی رسول الله (صلی الله علیه و آله) قد غفر الله له ما تقدم من ذنبه و ما تأخر فلم یدع الاجتهاد له و تعبد بابی هو

۱۴ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

دعای خویش می‌گوید: «خدایا تو را از بیم دوزخ و به شوق بهشت عبادت نمی‌کنم، تو را شایسته‌ی ستایش و سزاوار پرستش می‌دانم و عبادت می‌کنم»^۱.

اهمیت نماز

نماز از مهم‌ترین و ضروری‌ترین واجب‌ها و تکالیف اسلامی است که بر هر بالغ و عاقلی واجب است، حتی در غوغای جنگ و هنگام غرق شدن در دریا، نیز این تکلیف از مسلمان ساقط نمی‌شود و باید به‌اختصار و به صورتی ویژه برگزار شود.

وامی حتی انتفخ الساق و ورم القدم و قیل له اتفعل هذا و قد غفرالله لك ما تقدم من ذنبك و ما تأخر قال افلا اکون عبداً شکوراً.

۱. عروة الوثقی، فصل ۲۱ در نیت صلوة (ما عبدتک خوفاً من نارک و لا طمعاً فی جنتک بل وجدتک اهلاً للعبادة فعبدتک).

دوره هفتم، شماره چهارم / ۱۵

ارزش حیاتی و اثرات معنوی نماز به حدی است که پیشوایان گرامی دین، نماز را «ستون دین» نامیده‌اند. اگر کسی عمداً آن را ترک کند دین خود را خراب کرده است.^۱

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدند، بهترین و محبوب‌ترین وسیله‌ی نزدیکی به خدای متعال چیست؟ فرمودند: «پس از خداشناسی چیزی را برتر از نماز نمی‌دانم».^۲

و نیز فرموده‌اند: «به هنگام حساب، پیش از هر چیز، نماز بنده را محاسبه می‌کنند، اگر نماز پذیرفته

۱. بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۰۹ و ۲۰۳ الصلوة عمادالدین فمن ترک صلوته متممداً فقد هدم دینه - وسائل، ج ۳، ص ۱۷ الصلوة عمودالدین.

۲. جامع الاحادیث، ج ۲، ص ۲، ح ۱.

۱۶ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

شود سایر اعمال او نیز پذیرفته می‌شود، و اگر نمازش رد شود، سایر اعمالش نیز مردود است»^۱.

در خدمت امام باقر(علیه‌السلام) مردی را یادکردند و گفتند: مرتکب حرام می‌شود و واجبات را سبک می‌شمارد، حتی نماز را هم ترک کرده است.

امام(علیه‌السلام) تکیه داده بود، پس راست

نشست و فرمود:

«سبحان الله، نماز واجب را ترک کرد؟! همانا

ترک نماز نزد خداوند امری عظیم است»^۲.

امام صادق((علیه‌السلام))، به هنگام وفات، همه

نزدیکان خود را فراخواند و فرمود: «إِنَّ شَفَاعَتَنَا

۱ . جامع الاحادیث، ص ۴، ح ۲۱.

۲ . جامع الاحادیث، ص ۲۵، ح ۴.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۱۷

لَا تَنَالُ مُسْتَحْفًا بِالصَّلَاةِ؛ شفاعت ما به کسی که نماز را سبک بشمارد نمی‌رسد»^۱.

نماز از اولین تکالیف اسلامی است که در همان روزهای نخستین بعثت پیامبر (صلی الله علیه وآله)، از طرف خداوند تشریح شد، پیامبر گرامی (صلی الله علیه وآله) با امیر مؤمنان علی (علیه السلام) که در آن هنگام ده‌ساله بود و بانوی فداکار خدیجه (علیها السلام) در کنار کعبه به نماز می‌ایستادند^۲.

اهمیت نماز به حدی است که وقتی مردم طائف^۳ ضمن شرایط خود برای پذیرش اسلام از

۱. جامع الاحادیث، ج ۲، ص ۲۵، ح ۶.

۲. اسد الغابه، جزء ۳، ص ۴۱۴.

۳. طائف، شهری است نزدیک مکه.

۱۸ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

پیامبر (صلی الله علیه وآله) خواستند آنان را از نماز معاف دارد، فرمود: «وَأَمَّا الصَّلَاةُ فَإِنَّهَا لَآخِرُ مَا فِي دِينِ لَاصِلُوهَ فِيهِ؛ اَمَّا نَمَاز، هَمَانَا دَر دِیْنِی کِه نَمَاز نَدَاشْتَه بَاشَد خِیْرِی نِیْسْت.^۱

قرآن کریم بر نماز تأکید بسیار دارد، در چهارده مورد با لفظ «اقیموا» و «اقمن»، (نماز را با مداومت بر انجام آن به پادارید) و در پنج مورد با لفظ (اقم)، به نماز توصیه و امر فرموده است، و در موارد بسیاری نیز با الفاظ «اقام»، «اقاموا»، «یقیموا»، «یقیمون» و «مقیمین»، نمازگزاران را یاد کرده و تمجید و ستایش نموده است.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۱۹

در آیاتی دیگر می‌فرماید: «مخبتین»، فروتنان را بشارت ده، و مداومت بر نماز و به پاداشتن آن را یکی از صفات آنان می‌شمارد^۱ و نیز به پا دارندگان نماز را جزو کسانی معرفی می‌کند که تجارتشان هرگز تلف نمی‌شود و زیان نمی‌بیند^۲.

و نیز «مؤمنان» را کسانی می‌داند که نماز گزارند و زکات می‌پردازند و به آخرت یقین دارند^۳.

توجه به نماز را از پیشوایان گرامی اسلام

بیاموزیم.

۱. سوره ی حج، آیه ی ۳۵.

۲. سوره ی فاطر، آیه ی ۲۹.

۳. سوره ی نمل، آیه ی ۳.

۲۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

* مأمون خلیفه‌ی عباسی، با نقشه‌ی بی از ساخته، مناظره و مباحثه‌ی دینی تدارک دید تا دانشمندان ورزیده در بحث و جدل و سران مذاهب و ادیان مختلف را در مجلسی با هشتمین امام، علی بن موسی (علیهما السلام) رودررو قرار دهد، و بدین ترتیب شاید بر عظمت علمی و معنوی امام شکستی وارد آورد، امام (علیه السلام) به تنهایی به پاسخ آنان نشست، و بابیانی رسا و منطقی گویا، هر یک را به عجز و تسلیم و پذیرش استدلال خویش واداشت، چنان‌که حق را باز شناختند و بر عظمت علمی امام اعتراف کردند.

در چنین مجلس با اهمیتی، امام (علیه السلام) در میان بحث به مأمون رو کرد و فرمود: «الصلوه قد

دوره هفتم، شماره چهارم / ۲۱

حضرت»؛ وقت نماز است... «عمران» یکی از دانشمندان که با امام به بحث مشغول بود عرض کرد: سرور من! پاسخ مرا ناتمام مگذار که دلم نرم شده و آماده‌ی پذیرشم...

امام فرمود: نماز می‌خوانیم و برمی‌گردیم... و برخاست و دیگران نیز برخاستند.^۱

امام صادق (علیه‌السلام) چهار روز از بامداد تا نیمروز درس ویژه‌ی در توحید برای «مفضل بن عمر» یکی از شاگردان خود بیان می‌فرمود، و هرروز چون وقت نماز می‌رسید درس را قطع می‌کرد و برای نماز برمی‌خاست.^۲

۱. بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۳۱۳.

۲. بحار، ج ۳، ص ۸۹.

۲۲ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

امیرمؤمنان، علی (علیه السلام) حتّی در «لیلة الہریر» که تاریکی شب و غوغای جنگ هرگونه فرصتی را از جنگاوران گرفته بود نماز شب را ترک نکرد، با آن که امام خود در آن شب از همه‌ی سپاهیان قاطع تر می‌جنگید.

در روزی دیگر از نبرد صفین، «عبدالله به عباس» امیرمؤمنان را در هنگامه‌ی جنگ و در میانه‌ی میدان دید که آفتاب را می‌نگرد، به امام نزدیک شد و عرض کرد چه می‌کنید؟

فرمود: آفتاب را می‌نگرم تا اگر وقت در رسید، نماز بگذارم. عبدالله با تعجب گفت: آیا در چنین هنگامه‌ی می‌توان نماز خواند؟ جنگ ما را از نماز بازداشته است.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۲۳

امام فرمود: ما برای چه با آنها می‌جنگیم؟... ما
برای نماز با آنها می‌جنگیم!

آفتاب در ظهر عاشورا به میانه‌ی آسمان رسیده
بود، دلاوران حماسه‌ی خونین کربلا از بامداد به
نبردی نابرابر و سهمگین با سپاه طاغوت سرگرم
بودند، تا آن هنگام برخی از ایشان شربت شهادت
نوشیده، بازماندگان گرداگرد سرور آزادگان با تمام
توان خویش می‌جنگیدند و از هر سو دفاع می‌کردند،
«ابو ثمامه صیداوی» یکی از یاران امام به آن گرامی
نزدیک شد و عرض کرد:

جانم فدای جان تو باد... دشمنان نزدیک
شده‌اند و تو کشته نمی‌شوی تا پیش از تو کشته شوم،

۲۴ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

اینک دوست دارم در حالی به لقاءالله نایل آیم که
نماز ظهر را با تو خوانده باشم....

امام(علیه‌السلام) سر برداشت، و آفتاب را
نگریست و فرمود: از نماز یاد کردی، خدا تو را از
نمازگزاران قرار دهد... آری اینک وقت نماز است، از
دشمن بخواهید دست از ما بدارند تا نماز بگذاریم.
و دشمن نپذیرفت، و امام با گروهی از یاران که
بازمانده بودند، نماز ویژه‌ی جنگ را برگزار کرد،
گروهی از یاران در برابر دشمن ایستادند و جان
خویش را سپر ساختند، و گروهی با امام نماز
گزارند، و بعد این گروه به استقبال خطر ایستادند و
گروه اوّل با امام نماز خواندند.^۱

دوره هفتم، شماره چهارم / ۲۵

اینک باید دید که نماز با این ارزش و اهمیّت، و با اثرات حیاتی آن در سازندگی معنوی انسان‌ها، در نظر ما مسلمانان چگونه است، و تا چه حد بدان ارج می‌نهیم و محترم‌ش می‌داریم.

پیش از انقلاب اسلامی ایران، رژیم طاغوتی پهلوی برای خدمت به استعمارگران، همه‌چیز ملت را فدای منافع اربابان خارجی می‌کرد، احکام دین و آداب اسلامی را که سدّی در برابر اهداف دشمنان بود به بازیچه می‌گرفت، تا آنجا که برای نماز که رکن دین است هیچ اهمیّتی قائل نمی‌شدند، در ادارات و مراکز دیگر برای هر چیز ممکن بود وقت ویژه‌ی قرار دهند جز نماز که به حساب نمی‌آوردند.

با یاری خدا و به حکم «غلبه خون بر شمشیر»، انقلاب شکوهمند اسلامی پیروز شد و اینک هنگام آن رسیده که از پیاده شدن قوانین و احکام حیات بخش اسلام استقبال شود، و از جمله نماز نیز که ستون دین است اهمیت و ارزش خود را در جامعه باز یابد.

انتظار می رود در تمام مراکز کار، آموزشی، اداری و نظامی، مکان ویژه یی برای برگزاری این فریضه ی بزرگ اسلامی در نظر گرفته شود، و مسلمانان که با روح تعاون اسلامی در هر صنف و قشری به انجام وظایف خویش مشغول اند در اوقات نماز کار را واگذارند و نماز بگذارند و بدین ترتیب،

دوره هفتم، شماره چهارم / ۲۷

همواره ارتباط خود را با آفریدگار توانا پاس داشته و
استمرار بخشند.

به‌راستی چه شیرین و حیات‌بخش است
تعلیمات اسلام، که با توجّه به ابعاد مادی و معنوی
انسان وظایفی را بدو محوّل کرده است، دریغا که
ملت‌های مسلمان تاکنون سستی کرده اسلام را برپا
نداشته‌اند، تا از این نظام کامل بهره‌ور شوند،
استعمارگران نیز همیشه کوشیده‌اند ملل اسلامی را از
اندیشیدن به بُعد معنوی بازدارند، و فقط به مادیات
مشغول سازند، و دریغا که حتّی در ابعاد مادی هم
مسلمانان دنباله‌روی آنان شدند، و بدین‌سان
گروه‌هایی بی‌شماری از مسلمانان مصداق «خسرالدنیا

۲۸ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

و الاخرة» گشتند، و دنیا و آخرت خویش را در دام
حیله های استعمار باختند.

آنان مغزهای مسلمانان را چنان با خواسته های
مادی و شهوات انباشتند که جوامع اسلامی نتوانند به
اسرار و فواید بی شمار نماز، این عبادت بزرگ خدایی
پی ببرند و فلسفه ی آن را درک کنند، و دردآورتر
آن که به تاثیر از تبلیغات مستقیم و بدآموزی های
غیرمستقیم دشمن، نماز را عبادتی خشک و تشریفاتی
پنداشتند!

انقلاب شکوهمند اسلامی، تاریخ چند
هزارساله ی طاغوتیان را ورق زد، و توطئه های
رنگارنگ دشمنان دین را رسوا ساخت، و به دنیا
فهماند که تعلیم اسلام و معارف قرآن گنجینه های

دوره هفتم، شماره چهارم / ۲۹

گران بها است که جبّاران داخلی یا اربابان خارجی نمی‌خواستند ملت‌ها از آن بهره‌ور شوند، و با شرایط طاغوتی مانع پیدایش آن می‌شدند، و دیدیم که امت مسلمان ایران به نیروی مذهب (همان مذهب که ابرقدرت غربی به ملعبه‌اش گرفته بود و ابرقدرت شرقی به خودباختگان تلقین می‌کرد که «افیون ملت‌ها» است) برخاست، و با فریاد «الله‌اکبر» کاخ ستمگران را ویران کرد، با دست خالی طاغوت را از اریکه قدرت به زیر کشید، و بزرگ‌ترین حماسه‌ی قرن را در برابر چشمان متعجّب ابرقدرت‌ها و حیرانی کامپیوترهایشان آفرید.

اینک بر همه‌ی ما مسلمانان است که هشیار باشیم، و به دشمنان فرصت ندهیم که با تبلیغات

۳۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

مسموم، دین و مظاهر آن را کم اهمیت جلوه دهند، و علی‌رغم دشمنان دین، باید احکام و تعالیم اسلام را ارج نهیم، و فراموش نکنیم که تنها در سایه‌ی اسلام می‌توانیم حیثیت ازدست‌رفته را بازیابیم و به‌ویژه بر ما است که برای نماز این فریضه‌ی بزرگ الهی اهمیت بسیار قائل شویم، باید بدانیم که نماز عبادتی تشریفاتی نیست و منافع فردی و اجتماعی و قدرت اصلاحی آن بسیار است، نماز به‌کارگیرنده تن و جان و اندیشه است، و این هر سه را برای سازندگی انسان و خوشبختی او به تحرک و کوشش وامی‌دارد. باید بکوشیم که نماز را با تفکر، اخلاص و حضور قلب به‌جای آوریم. پیامبر گرامی اسلام (صلی‌الله علیه وآله)

دوره هفتم، شماره چهارم / ۳۱

به ابوذر فرمود: «دو رکعت کوتاه که با تفکر انجام

گیرد از یک شب نماز بی توجه بهتر است!»^۱

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «چون به نماز

ایستادی بر تو است که فروتنی نمایی و نماز را با

توجه بگزاری، همانا خداوند - در ستایش مؤمنان -

فرموده است «الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ؛

مؤمنان... آنانند که در نمازشان خاشع و فروتن‌اند».^۲

امیر مؤمنان، علی (علیه السلام) فرمود: «هیچ‌یک

از شما با کسالت و چرت زدن به نماز نایستد و در

۱. بحار، ج ۸۴، ص ۲۴۹.

۲. جامع الاحادیث، ج ۲، ص ۲۴۷ عن ابی عبدالله (علیه

السلام). قال اذا دخلت صلوتک فعلیک بالتخشع و الاقبان علی

صلوتک فان الله عزو جل یقول «الذین هم فی صلوتهم

خاشعون».

۳۲ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

خود نیندیشد زیرا در برابر خدا قرار گرفته، همانا بهره‌ی بنده‌ی خدا از نماز توجّه و حضور قلب اوست»^۱.

و باز فرموده است: «در نماز باید خاشع بود زیراکسی که دلش برای خدای عزیز و جلیل خاشع شود اعضا و اندام او نیز خاشع می‌شوند و کار بیهوده نمی‌کند»^۲.

یکی از آثار بارز نماز آن است که نمازگزار را از زشتی‌ها بازمی‌دارد، قرآن کریم بر این حقیقت تصریح می‌کند و می‌فرماید: «... وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ

۱. بحارالانوار، ج ۸۴، ص ۲۳۹ لیخشع الرجل فی صلوته فانه من خشع قلبه لله (عزوجل) خشعت جوارحه فلا یعبث بشی.

۲. بحارالانوار، ج ۸۴، ص ۲۳۹ لیخشع الرجل فی صلوته فانه من خشع قلبه لله عزوجل خشعت جوارحه فلا یعبث بشی.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۳۳

الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلِذِكْرِ اللَّهِ
أَكْبَرُ...» و نماز را به پادار، همانا نماز از زشتی و گناه
بازمی‌دارد، و یاد خدا بزرگ‌تر است^۱.

در روایتی آمده است، مردی برزنی نظر داشت،
زن شوی خویش را آگاه ساخت، شوهر گفت: به او
بگو چهل بامداد در نماز جماعت حاضر شو و به
شوهرم اقتدا کن، آنگاه من تسلیم تو خواهم بود. آن
مرد پذیرفت و چند روز پیایی به نماز آمد، و به زن
پیغام داد که توبه کردم و تقاضائی ندارم. زن جریان
را به شوی خویش بازگفت، شوهر گفت: می‌دانستم

۳۴ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

که نماز او را اصلاح می‌کند. خدا فرموده است: «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ»!

شاید برخی کوتاه‌فکران ایراد بگیرند که اگر چنین است چرا برخی نماز می‌خوانند و از کارهای زشت و ناپسند هم روگردان نیستند، نماز می‌خوانند و ربا هم می‌خورند، دزدی هم می‌کنند، رشوه هم می‌گیرند و...؟!!

پاسخ این است که باید توجه داشت معالجات جسمی و تأثیر داروهای مادی در بدن به نیت و اراده بستگی ندارد مثلاً «فلان آمپول محتوی ویتامین یا مسکن درد به هر صورت و در هر حال چه در خواب و چه بیداری، چه با میل بیمار و چه بدون خواست

دوره هفتم، شماره چهارم / ۳۵

او تزریق شود اثر خود را می‌بخشد... و اگر تفاوتی هم داشته باشد ناچیز است... ولی نماز که باید بیماری‌های فکری و روانی را معالجه کند به نیت و اراده و طرز فکر و رفتار انسان بستگی فراوان دارد، دقت و مراقبت نمازگزار در تأثیر نماز نقش به‌سزایی ایفا می‌کند چنان‌که پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرمود: دو رکعت نماز با دقت و حضور قلب از یک‌شب نماز بی‌توجه بهتر است، نماز کسانی که ربا می‌خورند و دزدی می‌کنند فقط خم و راست شدنی است، و خم و راست شدن یک کار جسمی است و نباید توقع داشت که تأثیرات شگرف روحی از آن پدید آید... نمازی که جان را شستشو می‌دهد و انسان را از بدی‌ها دور می‌سازد نمازی است که جان و دل

۳۶ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

در سراسر آن به پروردگار بزرگ توجه کرده باشد، و ممکن نیست کسی در شبانه‌روز به‌راستی پنج بار خدا را در برابر خود و مخاطب خود ببیند و با او به راز و نیاز بپردازد و این رویارویی جان‌ودل با خدا در سراسر نماز حکم‌فرما باشد، و روزها و هفته‌ها هم چنان ادامه یابد و باز همین شخص در ساعات دیگر شبانه‌روز به ارتکاب زشتی‌ها بپردازد.

هرگز منحرف و گناهکاری را نخواهید یافت که در آلودگی خویش اصرار ورزد و نیت اصلاح خویش را نداشته باشد و باز نمازهایش را با توجه و خلوص بخواند، و متقابلاً آلوده‌ی پشیمانی را نخواهید دید که به‌راستی به نماز پناه آورد و باجان و

دوره هفتم، شماره چهارم / ۳۷

دل در برابر خدا بایستد و باز در شقاوت گناهان باقی
بماند.

نماز یک دستور تربیتی و اصلاحی است برای
رشد روح و تعالی افکار و پیراستگی از آلودگی‌ها و
زشتی‌ها؛ نماز یک نوع توجّه مستمر به خدا و
وسیله‌ی ارتباط مداوم مؤمن با او است، هرگز
هم چون دارویی نیست که با چند بار تکرار خشک و
بی‌روح، انسان را به ترک گناه مجبور کند، یعنی انسان
را به موجودی بی‌اراده و بی‌اختیار مبدّل سازد که
دیگر نتواند گناه کند.

نماز اگر با توجّه و خشوع انجام گیرد یک نوع
آمادگی روحی و روشنی درون به انسان می‌بخشد که
به کارهای پسندیده علاقه مند می‌شود و گرایش

۳۸ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

می یابد و از زشتی‌ها دوری می‌گزیند. اما شخص بی‌نماز نمی‌تواند این آمادگی را تحصیل کند و با عشق و علاقه از گناهان دیگر دوری نماید، و به کارهای شایسته روی آورد، مضاف بر این‌که ترک نماز خود گناهی بزرگ است و موجب سقوط دین و عذاب واپسین قرآن می‌فرماید در آخرت از برخی مجرمان می‌پرسند: «چه چیز شما را به دوزخ کشاند؟ می‌گویند: ما از نماز گزاران نبودیم!»^۱.

نماز برای مؤمن موجب تحکیم تقوا و پیشرفت در درستی و رستگاری است، هم‌چنان‌که بی‌نمازی برای گناهکار، موجب تشدید گناه و پیشرفت در

دوره هفتم، شماره چهارم / ۳۹

شقاوت و تاریکی است تا آنجا که مجرم را به دوزخ می‌کشاند.

حالت بازدارندگی نماز دارای مراتب و درجاتی است که به میزان ایمان نمازگزار و خضوع و حضور قلب او بستگی دارد، هر چه ایمان و توجه و حضور قلب بیشتر باشد این اثر حیاتی قوی‌تر می‌شود. می‌بینیم که پیامبر گرامی اسلام و ائمه طاهرین (علیهم‌السلام) که به نماز بسیار توجه و دلبستگی داشتند و با نهایت خضوع و اخلاص نماز می‌خواندند و از هرگونه زشتی و گناه منزّه بودند. آن گرامیان علاوه بر نمازهای واجب در انجام نمازهای مستحبی نیز کوشا بودند، خداوند در قرآن به پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) برای انجام عبادت شبانه و

۴۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

نماز شب که عبادتی مستحبی است توصیه می‌فرماید:
«وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا»^۱؛ شب‌هنگام به نماز شب برخیز،
امید است خداوند تو را به درجاتی پسندیده نایل
سازد.

پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) به ابوذر فرمود:
«خدا روشنی چشم مرا در نماز قرار داده، و آن را هم
چون غذا برای گرسنه و آب برای تشنه محبوب من
ساخته است، همانا گرسنه چون غذا بخورد سیر و
تشنه چون آب بیاشامد سیراب می‌شود، ولی من از
نماز سیر نمی‌شوم»^۲.

۱. سوره‌ی اسراء، آیه ی ۷۹.

۲. بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۳۳ و جامع الاحادیث، ج ۲، ص ۴،
ح ۲۷ یا اباذر ان الله جعل قره عبني في الصلوه وحببها الي كما

دوره هفتم، شماره چهارم / ۴۱

آداب و دستورات نماز هر یک در سازندگی انسان و تکمیل فضیلت او نقشی بزرگ دارد و در زندگی فرد و اجتماع آثاری ارزنده به بار می‌آورد. نمازگزار می‌داند که نماز در جای غضبی و بالباس غضبی باطل است، حتی آبی که برای وضو و غسل به کار می‌رود و ظرف آن و خاک تیمّم باید پاک و حلال و غیر غضبی باشد. بنابراین نمازگزار ناگزیر است از تجاوز و غصب اموال دیگران پرهیزد و حقوق دیگران را محترم شمارد.

حبیب الی الجائع الطعام و الی الظمآن الماء و ان الجائع اذا اکل
الطعام شبع و الظمآن اذا شرب الماء روی و انا لاشبع من
الصلوة.

توجه و دقت در اوقات نماز، و نیز وجوب ترتیب، قیام پیش از رکوع و رکوع پیش از سجود و تکبیر در آغاز و سلام در پایان و... که هر یک از واجبات نماز را در جای خود باید به جا آورد و بر هم زدن این ترتیب باطل کننده‌ی نماز است، می‌تواند آموزش نظم و انضباط برای نمازگزار باشد که در زندگی نیز امور خود را منظم و منضبط سازد.

نماز که نیایش و خضوع و حق‌شناسی در برابر خدای متعال است نمازگزار را حق‌شناس و متواضع و فروتن بار می‌آورد، و از تکبر، حسد، خودخواهی و رذائل دیگر بازمی‌دارد، پیشوایان گرامی دین فرموده‌اند: «فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرْكِ وَ الصَّلَاةَ تَنْزِيهاً عَنِ الْكِبْرِ؛ خداوند ایمان را برای پاک

دوره هفتم، شماره چهارم / ۴۳

شدن از پلیدی شرک و پرستش غیر خدا، و نماز را برای برکناری از تکبر واجب کرده است»^۱.

نمازگزار ناچار است برای پذیرش نمازش در پیشگاه خدای متعال، اعمال دیگر خود را نیز تصحیح و مراقبت کند، زیرا هم چنان که امیرمؤمنان علی (علیه السلام) فرموده اند: همه ی اعمال انسان تابع نماز او است»^۲.

آثار اجتماعی و سیاسی نماز

نماز اگر به جماعت خوانده شود اثر اجتماعی بزرگ و گسترده یی دارد. نماز جماعت از مراسم شکوهمند

۱. نهج البلاغه کلمات قصار ۲۴۴ ص ۱۱۸۷.

۲. نهج البلاغه، نامه ی ۲۷، ص ۸۷۹ فاعلم ان کل شی من عملک تبع لصلوتک.

۴۴ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

و با عظمت اسلام است، تأکید اسلام در برگزاری نماز جماعت گواه روشنی است که اسلام دین هم‌پستگی و اتحاد است، و فشردگی صفوف مسلمین و تعاون و همکاری مسلمانان را در همه ی امور ارج می‌نهد و خواستار است.

نماز جماعت امتیازات نژادی و طبقاتی را از میان بر می‌دارد، در صف نماز، همه ی مسلمانان از هر نژاد و رنگ و ملّتی باشند برابرند و در کنار هم، و همه در یک زمان هم نوا و همدل به نیایش می‌ایستند و باهم بر خاک می‌افتند و باهم برمی‌خیزند... .

نماز جماعت برترین وسیله‌ی تفاهم برادرانه جامعه و مناسب‌ترین فرصت برای آگاهی از حال و گرفتاری یکدیگر است، و به ویژه نماز جمعه، عبادتی

دوره هفتم، شماره چهارم / ۴۵

سیاسی است که صفوف مسلمانان را در برابر دشمن فشرده تر می‌سازد، و در خطبه اش نمازگزاران را با معارف اسلام آشنا و به پاسداری از تقوا و ایمان و توجّه به مبدأ و آمادگی برای معاد راهنمایی می‌کند، و به جامعه در امور اجتماعی و سیاسی آگاهی مستمر می‌بخشد، و برترین تجلّی وحدت و یکپارچگی در برابر دشمنان و سلاحی کوبنده و مؤثر در مبارزه بی‌امان علیه ستمگران و مخالفان اسلام است، و دیدیم که رهبر خردمند و آگاه انقلاب اسلامی امام خمینی (قدس سره) با توجّه به اثرات راستین جماعت جمعه، در تأکید برپایی آن فرمودند:

«نماز جمعه که نمایشی از قدرت سیاسی و اجتماعی اسلام است باید هر چه شکوهمندتر و

۴۶ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

پرمحتواتر اقامه شود و ملت ما گمان نکنند که نماز جمعه یک نماز عادی است، نماز جمعه با شکوهمندی که دارد برای نهضت کوتاه عمر ما پشتوانه‌ی محکم و در پیشبرد انقلاب اسلامی ما عامل مؤثر بزرگی است»^۱.

آثار بهداشتی نماز

گرچه پاکی و طهارت در نماز، بیشتر ناظر بر بُعد روحی و معنوی انسان است، چنان‌که پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمودند: «اگر در خانه‌ی یکی از شما نه‌ری باشد و هرروز پنج بار خود را در آن بشوید آیا از آلودگی چیزی در بدن او باقی

۱. روزنامه‌ی اطلاعات، ص ۱۲، شماره‌ی ۱۵۹۵۲،

دوره هفتم، شماره چهارم / ۴۷

می ماند؟ گفتند: نه، فرمود: نماز مانند همان نهر جاری است، هرگاه شخص نماز می گزارد از گناه پاک می شود»^۱ - ولی با توجّه به آداب مقدماتی نماز، مانند وضو و غسل و لزوم طهارت بدن و لباس در نماز، نمازگزار ناگزیر از نظافت و پاکیزگی ظاهر نیز برخوردار می شود که در سلامت و بهداشت او تأثیر بسیار دارد.

نماز سازندهی انسان

آن که شبانه روز پنج بار در برابر خدا می ایستد، و به همه و هر چیز جز او پشت می کند و باروی کردن مستقیم به سوی کعبه (خاستگاه اسلام و خانه یکتاپرستی) می دارد و جان را در تجلّی نیت به جلای

از ماسوای حق می‌کشاند، و در اولین کلام در خطاب با معبود یکتا تکبیر می‌گوید... **الله اکبر** - خدای متعال از وصف هر وصف کننده بزرگ‌تر است - ... و با تکرار این اعتراف راستینِ یکتاپرستان را لا اقل پنج بار در ابتدای پنج نماز تکرار می‌کند و ده بار با قرائت «حمد» به ستایش خدا می‌ایستد، دیگر ممکن نیست که در اندیشه و جان او قدرت‌های پوشالی دیگران را ارزش و وزنی باشد، چنین نمازگزاری در راه هدف‌های انسانی از هیچ مانعی و قدرتی نمی‌هراسد، کارها را فقط بانام خدا می‌آغازد و از هرگونه شرک و چاپلوسی می‌گریزد.

آری نماز - اگر با خضوع و توجه خوانده شود - در سازندگی روح والای انسانی اثری شگرف دارد،

دوره هفتم، شماره چهارم / ۴۹

روحی تلاشگر و آزاد که جز بر خدا و فرمان او بر هیچ چیز دیگر سر تسلیم فرود نمی‌آورد، صبور و مقاوم است و در طوفان حوادث، چون کوه پابرجاست و در برابر مشکلات هم چون مردان راستین و نستوه - که در تاریخ اسلام بسیارند پایمردی می‌کند.

سوره‌ی حمد که در هر نماز خوانده می‌شود فهرست خطوط اصلی اسلام و رهنمودهای برجسته‌ی قرآن کریم است:

اعتقاد به ربوبیت مطلقه‌ی خداوند و تدبیر حکیمانه‌ی او؛ حسن افعال خدا؛

معاد و حسابرسی اعمال؛

اصل رحمت خدا به آفریدگان، به‌ویژه انسان؛

۵۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

یکتائی معبود و نفی شرک؛

التزام به صراط مستقیم و پایداری در آن؛

دوری از هر گمراهی و انحراف.

همه ی این مسائل در سرلوحه قرآن در سوره ی

حمد یادآوری شده و نمازگزار موظف است در هر

نماز آن را تکرار کند تا در زندگی نیز مشی او جز بر

این نباشد. و اینک نگاهی بر این فرازها؛

بسم الله الرحمن الرحيم: در آغاز همه ی کارها

فقط نام خدای بخشنده مهربان را می بریم، و به حکم

آیه ی شریفه ی «سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى» نام او را از

اقتران با نام هر کس و هر چیز دیگر منزه می داریم،

چراکه اگر همراه نام او نام دیگری را برای آغاز کار و

استعانت به کاربریم شرک است.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵۱

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ: همه‌ی حمدها و ستایش‌ها برای او است که جهان و جهانیان را آفریده و همه را در مسیر تکامل نهاده است، همه‌ی عوالم در زیرپوشش تدبیر و پرورش او رشد می‌یابند، و کار او جز خوبی نیست، و هر خوب و خوبی از او است و به او منتهی می‌گردد.

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: همه‌کس و همه‌چیز مورد مهر و رحمت او است و رحمت خاص او شامل انسان‌ها به‌ویژه بندگان پاکش می‌شود.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ: خداوند مالک روز جزا است و حاکمیت مطلق از آن او است، پس انسان با مرگ فانی نمی‌شود، و برای پاسخ در برابر عدل خداوند در روزی که جز خدا حاکمی نیست نتیجه‌ی اعمال خود

۵۲ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

را می بیند. نمازگزار که در هر نماز این اصل را بر خود تکرار می کند و بدان معتقد است از سرانجام گناه و ستم می هراسد و خود را از پلیدی و گناه دور می دارد.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ: تنها تو را می پرستیم و تنها از تو (که برترین قدرت‌هایی) یاری می‌جوییم؛ یعنی بندگی و پرستش ما فقط برای خدا است، و برترین قدرتی که هیچ قدرتی در برابر او نمی‌تواند عرض‌اندام کند و به‌طور مطلق شایسته‌ی آن است که از او یاری به طلبیم، قدرت خدا است و هر قدرتی که علیه او باشد پوشالی و محکوم به نابودی، و هر قدرتی که درراه خدا باشد قائم به خدا است، و از او و منتهی به او و جلوه‌ای از قدرت او است.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵۳

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ: ما را به راه مستقیم

هدایت فرما. کسی که در هر نماز راه مستقیم از خدا می جوید، در چپ و راست انحرافی قدم نمی گذارد، و از تمایل به شرق و غرب می پرهیزد و در مسیر مستقیم - بدون افراط و تفریط - قرار می گیرد، مسیری که انحراف از آن سقوط و نابودی است.

هدایت به راه مستقیم برترین نیاز انسان است، هرروز چند بار از خدا می خواهیم که به این صراط راهنمایی یا در آن ثابت قدم شویم، و برای آن که هرکسی با هر ایده یی ادعا نکند که راه راست همان است که او می پوید، مشخصاتی از «صراط مستقیم» را بیان فرموده است.

۵۴ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ: راه کسانی که بر

ایشان انعام فرموده ای.

قرآن کریم خود در آیاتی دیگر (آیه ی ۵۸

سوره ی مریم و ۶۹ سوره ی نساء) آنان را که خدای

متعال برایشان انعام فرموده پیامبران و صدیقان معرفی

می کند، پس راهی که از خدا می خواهیم ما را بر آن

هدایت فرماید، راه پیامبران و صدیقان است، راه

همانان که خداوند از نعمت لطف و عنایت خود

بهره مندشان ساخته است.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ: نه راه

غضب شدگان و نه راه گمراهان و منحرفان.

نمازگزار می کوشد از پویندگان راه راست

پیامبران باشد نه راه آنان که در برابر پیامبران و مردان

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵۵

خدا قیام کرده و مردم را از راه مستقیم بدر می‌برند، و نه راه آنان که فریب‌خورده‌اند و منحرف‌شده‌اند.

در این مقطع حساس زمان که انقلاب مقدّس اسلامی ایران در مسیر پیروزی نهایی است، نمازگزاران به این هدایت بسیار نیازمندند، از یکسو بی‌دینان که ضدّ مذهبند و می‌کوشند منافع ملّت محروم را به سود جهان خواران شرق و غرب پایمال کنند، و از سوی دیگر فریب‌خوردگان که خود به انحراف و گمراهی افتاده‌اند و به اسم اسلام با برداشت‌های ناروایی که از دین دارند حق را می‌کوبند، جوانان ما را به سوی خود می‌کشانند، بر ماست که با هوشیاری کامل درراه مستقیمی که نماز و قرآن به ما

معرفی و توصیه می کند گام برداریم تا به پیروزی
نهایی، یعنی حکومت راستین عدل اسلامی نایل آییم.
باید ایمان داشته باشیم جز این راه که همان راه
پیامبران و صدیقان است راههای دیگر مارا به سقوط
و نابودی می کشانند، سقوط از همه چیز، از سعادت و

عزت در دنیا و رستگاری در آخرت.

بر نمازگزار است که پس از خواندن سوره ی حمد،
سوره یی از سوره های قرآن را بخواند تا کتاب خدا
متروک نشود، و مسلمانان از این کتاب آسمانی که
برنامه ی سعادت است دور و بیگانه نمانند، آن گاه در
برابر عظمت خالق رکوع می کند: **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ**
وَبِحَمْدِهِ: پروردگار بزرگ من منزّه است و من او را
ستایش می کنم.

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵۷

سپس برای خضوع بیشتر به سجده می‌رود:

سبحان ربی الاعلی و بحمده: منزه است پروردگار
من که از همه چیز برتر است و من او را ستایش
می‌کنم.

و بدین ترتیب در رکوع و سجود ذات پاک
خدا را از هرگونه عیب و نقص تنزیه می‌کند و او را
از هر ناشایستگی بری می‌داند... رکوع نمایشگر
خضوع انسان در برابر قدرتی فراتر از هر قدرت
است و سجود نهایت خضوع و فروتنی در برابر او
است. از این رو به قصد عبادت و بندگی جبهه بر خاک
می‌ساید، و این کار را ویژه‌ی خدا می‌داند و سجده
بر غیر خدا را ناروا می‌شمارد، و چون در سجده

خویشتن را غرق در عظمت حق می‌بیند زبان به ستایش او می‌گشاید....

آیا نماز با این ویژگی می‌تواند عامل تخدیر و رکود باشد؟ در واقع به عکس آنچه دشمنان دین نفهمیده می‌گویند، ستایش قدرت لایزال الهی و تواضع در برابر عظمت خدای جهان که همه‌ی هستی قائم به او است، به انسان خداپرست چنان توان و نیرویی می‌بخشد که از هیچ چیز جز از خدای خویش نمی‌هراسد و می‌کوشد جز راه حق راهی نپوید و در این مسیر هیچ مانعی نمی‌تواند او را بازدارد، و نماز عامل تحرک و روشنگر راه او است نه عامل تخدیر و رکود، و وسیله‌ی برای پاسداری تقوا و دوری از

دوره هفتم، شماره چهارم / ۵۹

رذایل و زشتی‌ها و اکتساب فضائل و پاکی‌ها است.

«إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ...»

پیشوایان گرامی دین و یاران راستین ایشان در

پرتو نماز و دیگر عبادات دل‌وجان را صفا

می‌بخشیدند، و حتی در شرایط سخت رنج‌ها و

گرفتاری‌ها از آن غفلت نمی‌ورزیدند، و هم چنان که

قرآن می‌فرماید: **وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ**؛ از نماز و

روزه یاری بجویید... در برابر مشکلات از این

عبادت سازنده کمک می‌گرفتند.

به امید آن‌که همه‌ی مسلمانان به‌ویژه جوانان و

نوجوانان کشور، نماز، این ارتباط مستمر باخدای

جهان را در هر شرایطی پاس دارند و با کوشش

دوام‌دار بر اخلاص و حضور قلب خویش در حال

۶۰ / فشرده ای از احکام نماز بخش «۱»

نماز بیفزایند، و از انوار این نعمت بزرگ الهی که دین ما بر آن استوار است هر چه بیشتر بهره مند شوند.

اینک با زبان ابراهیم بزرگوار، موحد و بت‌شکن نامدار تاریخ، از خداوند بخواهیم که توفیق این عبادت شیرین را بر ما ارزانی فرماید: «رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ؛ پروردگارا مرا برپادارنده‌ی نماز قرار ده و فرزندان مرا، و دعایم را بپذیر».

آمین رب العالمین